

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ РЕГУЛЯТОРИ РИНКУ ПЕРЕСТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ

Розглянуто проблеми державного регулювання ринку перестрахування. Визначено методи, форми та інструменти регулятивного впливу держави на перестраховий ринок. Доведено необхідність оптимального поєднання діяльності державних інституцій та саморегульованих організацій у контексті збалансування інтересів учасників ринку перестрахування.

Ключові слова: державне регулювання, ринок перестрахування, інституціональні регулятори, державні інституції, саморегульовані організації.

Нове соціально-економічне середовище вимагає розробки і впровадження дієвих і виважених механізмів державного втручання у страховий сектор економіки, інституції якого спрямовані на забезпечення фінансової стабільності держави, її сталого економічного розвитку та підвищення добробуту людства. В перехідній економіці основний тягар припадає на державні органи нагляду за страховою діяльністю, адже в умовах нестабільного ринкового середовища, відсутності чітко визначеної стратегії розвитку та макроекономічної стабільності ринкове саморегулювання не може забезпечити потреби страхового захисту від наявних ризиків¹. Отже, в умовах транзитивної економіки зростає роль держави у регулюванні страхових (перестраховальних) процесів, при цьому важливим є визначення меж впливу держави на розвиток перестраховального ринку. Зазначимо, що необхідність державного регулювання перестраховального ринку визначається його функціональним призначенням у страховому секторі економіки та наявністю “провалів” страхового ринку (недостатній розвиток елементів інституціональної інфраструктури ринку, недосконала тарифна політика, поширення

---

¹Добош Н.М. Державне регулювання фінансової стійкості страховиків в Україні / Н.М. Добош. - Науковий вісник НЛТУ України. - 2010. - Вип. 20.2. - С.163.

“псевдостраховання”). Водночас, “...форми та методи, ступінь поширення такого регулювання розрізняються залежно від особливостей держави, ступеня її економічного розвитку, національних традицій та інших характеристик”².

Надмірне втручання держави у перестраховальну діяльність може призвести до зростання вартості перестраховальних послуг, скорочення обсягів перестраховання. Тоді, як недосконале державне регулювання сприяє послабленню державного контролю за діяльністю учасників перестраховального ринку, що створює умови для поширення “схемного” перестраховання. Відтак, інтереси держави повинні бути спрямовані на збалансування інтересів перестраховальників та перестраховиків, при цьому необхідно “шукати економічні механізми їх узгодження і на цій основі визначати розмежування функцій держави і ринку в страховій політиці держави”³.

Фундаментальною передумовою збалансування перестраховальних інтересів є створення державними і ринковими інституціями організаційно-правових та інституціональних передумов для розвитку ринку перестраховання. “Держава має виступати гарантом ринкової економіки, творцем формальних обмежень, органічно вписуватися у правила ринкової поведінки і не заважати дії ринковим механізмам”⁴. Таким чином, державне регулювання перестраховального ринку передбачає оптимальне поєднання впливу внутрішніх сил ринкового регулювання та безпосереднього впливу державних інституцій. “Розумне поєднання ринкових і державних регуляторів дає змогу реалізувати цілі розвитку страхового (*перестраховального - О.К.*) ринку України, недостатній розвиток якого гальмує інвестиційні процеси, стримує

---

²Зернов А.А. Система регулювання страхування и ее совершенствование / А.А. Зернов // Страховое дело. - 2003. - №2. - С.23.

³Базилевич В.Д. Сучасна парадигма страхування: суть та протиріччя / В.Д. Базилевич. - Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія “Економіка”. - 2006. - №81-82. - С.6-9.

⁴Яворська Т.В. Понятійно-категоріальний апарат теорії державного регулювання страхового підприємництва / Т.В. Яворська. - Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. - 2010. - Спец. вип. 29 (частина 2). - С.305.

структурну перебудову вітчизняної економіки, що унеможливилює підвищення її конкурентоспроможності”⁵.

У вітчизняній теорії перестраховування проблема державного регулювання є однією з найбільш актуальних. Це зумовлено, з одного боку, нестабільністю розвитку страхового ринку, і як стверджує М.С. Жилкіна, “змінюється стан самого страхового ринку, відбувається постійне удосконалення нормативної бази страхування, підлягає змінам діяльність державних регулюючих органів. Нестійкість системи державного регулювання страхового ринку зумовлено не тільки внутрішніми факторами страхового ринку, але є безпосереднім наслідком макроекономічних процесів, проблем економіки загалом, а також розвитку міжнародних інтеграційних тенденцій”⁶. З іншого - відсутністю спеціального законодавчого забезпечення перестраховальної діяльності, недосконалістю регламентування договірних відносин з перестраховування, суперечністю окремих положень чинного страхового законодавства та необхідністю розробки категоріального апарату у цій сфері економічних відносин.

У даному контексті детальної конкретизації потребує визначення поняття “державне регулювання ринку перестраховування”, поглибленого вивчення - форми, методи та інструменти регуляторного впливу держави на функціонування перестраховального ринку. При цьому в основу дослідження буде покладено макроекономічний підхід, що дасть змогу з’ясувати сутність вказаного поняття, як з вузьких позицій фінансової (страхової) науки, так і розглядаючи його, як структурний елемент державного регулювання економіки та об’єкт державного регуляторного впливу, базуючись на досягненнях світової економічної теорії.

Оскільки ринок перестраховування є складовою страхового ринку, то його державне регулювання доцільно досліджувати в рамках страхової науки.

---

⁵ Плиса В.Й., Плиса З.П. Модель державного регулювання страхового ринку в Україні / В.Й. Плиса, З.П. Плиса. - Науковий вісник НЛТУ України. - 2010. - Вип. 20.10. - С.210.

⁶ Жилкіна М.С. Государственное регулирование страхового рынка: Монография. - М.: Компания “Спутник+”, 2002. - С.4.

У страховому законодавстві поняття “державне регулювання страхового (перестраховального) ринку” не розглядається взагалі. Однак, у Законі України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” наведено визначення державного регулювання ринків фінансових послуг, безпосереднім об’єктом якого і є страховий (перестраховальний) ринок. Зокрема, під державним регулюванням розуміється “здійснення державою комплексу заходів щодо регулювання та нагляду за ринками фінансових послуг з метою захисту інтересів споживачів фінансових послуг та запобігання кризовим явищам”⁷. Водночас у Законі конкретизовано мету державного регулювання та форми державного впливу, які в основному стосуються лише діяльності державних органів регулювання і нагляду. При цьому зміст та специфіка державного регулювання страхового ринку та ринку перестраховування не конкретизується.

Натомість, у чинному страховому законодавстві присвячується цілий розділ державному нагляду за страховою діяльністю в Україні, у якому вказується, що “державний нагляд за страховою діяльністю здійснюється з метою дотримання вимог законодавства України про страхування, ефективного розвитку страхових послуг, запобігання неплатоспроможності страховиків та захисту інтересів страхувальників”⁸. На нашу думку, роль державного нагляду за страховою діяльністю, визначена у Законі, охоплює не лише відносини, пов’язані з проведенням страхових операцій, а й стосується окремих аспектів державного регулювання ринку як єдиної системи, його об’єкту та суб’єктів.

Варто зауважити, що у законодавчих актах та в сучасній літературі для визначення місця і ролі держави у страховому секторі економіки застосовуються різні поняття: “державне регулювання страхового ринку”, “державне регулювання страхової діяльності”, “державне регулювання страхового підприємництва”, “державне регулювання страхових компаній”, “державний страховий нагляд”, “страхове регулювання”. Досить часто

---

⁷ Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата останньої модифікації 17.08.2011р.).

⁸ Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про страхування” №2745-III за станом на 1 грудня 2008 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.rada.gov.ua (дата останньої модифікації 17.08.2011р.).

відбувається взаємозаміна одних понять іншими. На нашу думку, ототожнення цих дефініцій є неправомірним, а понятійна невизначеність породжує значну кількість різноманітних заходів державного регулювання, які не задовольняють інтереси учасників страхових (перестраховальних) ринків.

Отже, розглянуті вище поняття схожі між собою за економічним змістом, однак різняться за сутністю. Так, якщо державне регулювання страхової діяльності пов'язане лише із проведенням страхової діяльності (страхових операцій), державне регулювання страхових організацій (страхового підприємництва) є більш ширшим поняттям і охоплює, окрім страхової діяльності, здійснення інвестиційних та фінансових операцій, то державне регулювання страхового ринку - узагальненим поняттям, що стосується ринку як єдиної системи, у якій функціонують і взаємодіють між собою його суб'єкти.

З'ясувавши особливості державного регулювання страхового ринку у порівнянні з іншими схожими за змістом поняттями, детальніше зупинимося на визначенні поняття "державне регулювання ринку перестраховання". Зазначимо, що науковці та фахівці страхової справи значну увагу приділяють трактуванню державного регулювання страхового ринку (*у тому числі ринку перестраховання*), проте однозначності у їх підходах немає. Відповідно їх визначення можна згрупувати за певними ознаками у два підходи.

Так, представники першого підходу розглядають державне регулювання страхового ринку як діяльність держави щодо розробки і впровадження правил, необхідних для координації діяльності суб'єктів ринку⁹; як систему рішень, прийнятих на вищому рівні законодавчої та виконавчої влади, спрямованих на створення сприятливих умов для роботи вітчизняних страхових компаній та розвиток системи державного страхового нагляду¹⁰. Ми поділяємо цю позицію стосовно того, що держава регулює діяльність суб'єктів ринку за допомогою визначених нею методів, форм та інструментів. Однак, цілеспрямовану

---

⁹Яворська Т.В. Понятійно-категоріальний апарат теорії державного регулювання страхового підприємництва / Т.В. Яворська . – Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. – 2010. – Спец. вип. 29 (частина 2). – С.306.

¹⁰ Страховий ринок України: стан та перспективи розвитку: моногр. / С.О. Булгакова, А.В. Василенко, Л.І. Василенко та ін.; за заг. ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2007. – С.39.

діяльність держави із встановлення регулятивних заходів стосовно страхового (перестраховального) ринку доцільно вважати державною політикою у страховому секторі економіки.

Другий підхід передбачає визначення державного регулювання страхового ринку як сукупності чи системи методів, форм, інструментів регулювання і впливу держави на процеси, що відбуваються на ньому. Скажімо, О.Ф. Філонюк під державним регулюванням страхового ринку розуміє “сукупність різноманітних методів, інструментів, за допомогою яких держава, в особі уповноваженого регулятивного органу (Держфінпослуг) впливає на економічну діяльність суб’єктів страхових правовідносин”¹¹. Автор справедливо наголошує на регулятивній функції держави, однак, звужує межі її впливу на страховий ринок в частині інших державних органів.

У даному контексті, на нашу думку, найбільш повно розкриває сутність державного регулювання страхового (у тому числі перестраховального) ринку М.С. Жилкіна, трактуючи це поняття як “систему економічних і адміністративно-правових відносин, які виникають між його суб’єктами і державою в результаті цілеспрямованого впливу держави на страховий ринок через адміністративно-правові і економічні регулятори”¹². Аналогічний підхід у дослідженні державного регулювання страхового ринку застосовують вітчизняні науковці В.Й. Плиса, З.П. Плиса¹³. При цьому автори зазначають, що зміст державного регулювання страхового ринку становить система методів, форм та інструментів, за допомогою яких держава здійснює різнобічний вплив на функціонування ринку. Однак, на нашу думку, сукупність методів, форм та інструментів, які застосовує держава для регулювання діяльності учасників страхового (перестраховального) ринку з метою захисту їх прав та інтересів,

---

¹¹Філонюк О.Ф. Державне регулювання страхової справи в контексті Концепції розвитку страхового ринку України до 2010 року / О.Ф. Філонюк. - Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія “Економіка”. - Вип. 81-82. - С.50.

¹² Жилкіна М.С. Государственное регулирование страхового рынка в Российской Федерации: Автореф. дис...канд. екон. наук: 08.00.10 / М.С. Жилкіна; Московский государственный университет экономики, статистики и информатики, 2000. - С.12.

¹³ Плиса В.Й., Плиса З.П. Модель державного регулювання страхового ринку в Україні / В.Й. Плиса, З.П. Плиса. - Науковий вісник НЛТУ України. - 2010. - Вип. 20.10. - С.211.

формує механізм державного регулювання страхового ринку (ринку перестраховання).

Доцільно зауважити, що у працях вітчизняних і зарубіжних науковців немає однозначності у з'ясуванні основних елементів механізму державного регулювання страхового (перестраховального) ринку. З метою розв'язання полеміки навколо цього питання розглянемо механізм державного регулювання ринку, перш за все, крізь призму економічної теорії. У даному контексті страховий ринок (ринок перестраховання), як окремий сегмент страхового сектора економіки, виступає об'єктом державного регулювання економіки. І як стверджує В.В. Маліков, “державне регулювання економіки - це процес управлінського впливу держави на стан окремих сегментів ринку (реального ринку, грошового ринку, ринку праці, зовнішньоекономічного сегмента) за рахунок зміни мікро- і макроекономічних параметрів з метою досягнення збалансованого зростання...економічної системи”¹⁴. Відтак, методи, форми та інструменти механізму державного регулювання економіки є придатними для дослідження регулятивного впливу держави на ринок перестраховання.

В економічній науці прийнято виділяти два методи регулювання страхового (перестраховального) ринку: прямий та непрямий (опосередкований). Прямий метод регулювання передбачає страхове законодавство, пряму участь держави в установленні страхової системи захисту майнових інтересів; захист чесної конкуренції на страховому ринку (*у тому числі на перестраховальному ринку*), попередження і припинення монополізму; діяльність органів страхового нагляду¹⁵; разом з цим, за опосередкованим (непрямим) методом вплив державного органу спрямований на оточення об'єкту регулювання, спираючись виключно на фінансово-економічні важелі (визначає ринкові правила гри, забезпечує регулювання фінансової діяльності, грошово-кредитне регулювання тощо)¹⁶. При цьому серед науковців панують

---

¹⁴ Маліков В.В. Визначення напрямів державного регулювання економіки / В.В. Маліков. – Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2011. – №1. – С.74.

¹⁵ Фурман В.М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку: моногр. / В.М. Фурман. – К.: КНЕУ, 2005. – С.147.

¹⁶ Ткаченко Н.В. Державне регулювання страхової діяльності / Н.В. Ткаченко. - Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. Серія: Економіка і фінанси. - Вип. 109/2010. - Севастополь, 2010. - С.160.

різні думки стосовно складових прямого та опосередкованого державного регулювання ринку.

Так, М.С. Жилкіна, В.Й. Плиса, З.П. Плиса, В.М. Фурман до прямих методів відносять адміністративне регулювання, тоді як до непрямих (опосередкованих) - економічне регулювання¹⁷. При цьому, система адміністративного регулювання базується на нормах страхового законодавства, тоді як економічні регулятори - це засоби опосередкованого впливу держави на ринок через інші сфери і ланки фінансово-кредитної системи країни (оподаткування, політку Центрального банку).

Водночас, О.І. Андрєєва, Н.В. Ткаченко, С.Л. Сухонос вважають, що до прямих методів державного регулювання належать: державно-господарське управління, що характеризує безпосередню активну участь держави в економічному житті суспільства, а відтак і у функціонування страхового та перестраховального ринків; адміністративно-правове регулювання, яке полягає у визначенні певних умов функціонування суб'єктів господарювання, "правил гри" на страховому ринку, що визначають правові рамки для його економічних агентів; стратегічне планування і прогнозування, за допомогою яких держава визначає траєкторію розвитку економічної системи, окремих її підсистем (страхової системи та її інституцій; регулювання фінансової діяльності, що передбачає здійснення контролю за окремими аспектами фінансової діяльності суб'єктів ринку¹⁸. Серед непрямих (опосередкованих) методів автори виокремлюють грошово-кредитне регулювання. Однак, і у твердженнях цих науковців є певні суперечності. Так, в одному випадку вони відносять регулювання фінансової діяльності до прямих методів регулювання, в іншому - до опосередкованого регулювання.

---

¹⁷ Жилкіна М.С. Государственное регулирование страхового рынка в зарубежных странах / М.С. Жилкіна // Финансовый бизнес. - 2001. - №1. - С.13-16; Фурман В.М. Державне регулювання страхового ринку як чинник його стратегічного розвитку / В.М. Фурман // Економіка і прогнозування. - 2005. - С.114-126.

¹⁸ Андрєєва О.І. Обґрунтування теоретичних підходів до визначення механізму державного регулювання розвитку ринку страхових послуг / О.І. Андрєєва. - Держава та регіони. Серія: Державне управління. - 2010. - №3. - С.138-142; Ткаченко Н.В. Державне регулювання страхової діяльності / Н.В. Ткаченко. - Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. Серія: Економіка і фінанси. - Вип. 109/2010. - Севастополь, 2010. - С.158; Сухонос С.Л. Механізм державного регулювання ринку страхових послуг / С.Л. Сухонос. Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). - 2010. - №1(48). - С.134.

О.Й. Жабинець зазначає, що державне регулювання страхової діяльності відбувається за допомогою двох методів: методу непрямого впливу (через податкову, інвестиційну, тарифну, антимонопольну та іншу політику держави) та методу прямого втручання у процес його функціонування - проведення законотворчої роботи та організації нагляду і контролю¹⁹.

Найбільш детально досліджують методи державного регулювання страхової діяльності В.Д. Базилевич, Я.П. Шумелда, поділяючи їх на три види (правові, адміністративні, економічні), без розмежування їх за прямим чи непрямим регулюванням²⁰. При цьому кожен з методів регулятивного впливу держави реалізується у різних формах. Правове регулювання конкретизується у законах, нормативних актах, кодексах; адміністративне - через ліцензування, нормування; економічне - шляхом оподаткування, фінансування, стимулювання. Водночас, форми, які у комплексності характеризують певний метод, передбачають застосування відповідних інструментів (ліцензія, реєстрація, контракт, нормативи, тарифи, ставки, пільги, штрафи тощо).

На думку В.Й. Плиси, З.П. Плиси, регулятивна функція держави в галузі страхування проявляється у таких формах, як: прийняття законодавчих актів, що регламентують страхування; встановлення видів обов'язкового страхування; проведення податкової політики; встановлення пільг для стимулювання діяльності страховиків; створення особливого правового режиму²¹. Водночас А.Л. Самойловський визначає дві взаємопов'язані форми державного регулювання страхової діяльності: правове забезпечення і нагляд за страховою діяльністю²². Однак, такі форми державного регулювання не розкривають у повній мірі зміст його адміністративних та економічних методів. Н.В. Ткаченко, О.І. Андреева серед форм адміністративно-правового регулювання

¹⁹ Жабинець О.Й. Основні інструменти державне регулювання страхового бізнесу в Україні / О.Й. Жабинець. - Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія економічна. - Львів. - 2001. - Вип. 30. - С.233-240.

²⁰ Шумелда Я.П. Страхування: навч. посіб. Видання друге, розширене / Я.П. Шумелда. - К.: Міжнародна агенція "БІЗОН", 2007. - С.118; Базилевич В.Д. Страхування: підруч. / В.Д. Базилевич. - К.: Знання, 2008. - С.546.

²¹ Плиса В.Й., Плиса З.П. Модель державного регулювання страхового ринку в Україні / В.Й. Плиса, З.П. Плиса. - Науковий вісник НЛТУ України. - 2010. - Вип. 20.10. - С.211.

²² Самойловський А.Л. Державне регулювання страхової діяльності в Україні: Автореф. десерт. канд. екон. наук. / А.Л. Самойловський. - К., 2000.

страхової діяльності виокремлюють страховий нагляд, ліцензування, обов'язкове страхування; регулювання фінансової діяльності - контроль за платоспроможністю, контроль за інвестиційною діяльністю, контроль за ціноутворенням²³. Вважаємо, що регулювання фінансової діяльності належить до опосередкованого державного регулювання.

Досліджуючи методи державного регулювання ринку страхових послуг, О.О. Гаманкова наголошує, що “об’єктом впливу при застосуванні непрямих методів є сенс вважати ринок в цілому, а при застосуванні прямих методів – діяльність страховиків”²⁴. Такий підхід автора свідчить про те, що пряме регулювання спрямоване лише на діяльність страховиків, а не на ринок загалом. Однак, страховий (перестраховальний) ринок – це єдина система, у якій функціонують і взаємодіють його суб’єкти, і тільки за допомогою поєднання прямих і непрямих методів досягається ефективне регулювання ринку.

Враховуючи наведені вище підходи стосовно дослідження основних елементів механізму державного регулювання у галузі страхування, визначимо методи та форми регулятивного впливу держави на ринок перестраховання. На нашу думку, в основу державного регулювання ринку перестраховання повинно бути покладено і прямі, і опосередковані методи, комплексне застосування яких відповідає його основній меті - узгодження і збалансування інтересів учасників перестраховальних відносин та держави. При цьому, саме специфіка природи перестраховання, його інституціональні та національні чинники визначають співвідношення методів у державному регулюванні перестраховального ринку, форми, у яких вони реалізуються, інструменти, які для цього застосовуються.

---

²³ Андреева О.І. Обґрунтування теоретичних підходів до визначення механізму державного регулювання розвитку ринку страхових послуг / О.І. Андреева. – Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2010. – №3. – С.138-142; Ткаченко Н.В. Державне регулювання страхової діяльності / Н.В. Ткаченко. - Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. Серія: Економіка і фінанси. - Вип. 109/2010. - Севастополь, 2010. - С.161.

²⁴ Гаманкова О.О. Методи державного регулювання ринку страхових послуг / О.О. Гаманкова // Ринок цінних паперів України. – 2009. - №10. - с.62.

Зазначимо, що методи регулювання ринку перестрахування взаємопов'язані між собою та тісно взаємодіють. Так, модернізація системи оподаткування страхової (перестрахової) діяльності відбувається на основі прийнятого адміністративно-правового рішення, водночас економічні процеси на ринку, зокрема, прийнята урядом Постанова № 124 “Про порядок та вимоги щодо здійснення перестрахування у страховика (перестраховика) – нерезидента” призвела до скорочення “схемних” страхових і перестраховальних операцій з метою ухилення від сплати податків.

Правові методи регулювання передбачають нормативно-правове забезпечення ринку перестрахування, яке регламентує діяльність усіх його учасників. Саме за допомогою правового регулювання держава, поєднуючи усі важелі та інструменти впливу (адміністративні та економічні), формує інституціональне середовище функціонування ринку, правила гри та норми поведінки його інституцій. І як стверджує О.О. Гаманкова, правове регулювання є “найважливішим методом регулювання ринку, оскільки воно забезпечує створення законодавчої і нормативної бази діяльності ринку, як в цілому, так і окремих його суб'єктів”²⁵. В умовах розвитку ринкової економіки не менш вагомим є непряме регулювання ринку перестрахування, яке спрямоване на формування конкурентного та повноцінного ринкового середовища.

В процесі регулювання перестраховального ринку особливе місце належить механізмам саморегулювання, які не перешкоджають процесам державного регулювання, а лише доповнюють їх. Державне регулювання сприяє коригуванню саморегулювальних процесів на ринку перестрахування з метою збалансування інтересів учасників страхування та перестрахування. І як зазначає О.М. Залетов, “саморегулювання - це підтримане державою делегування регулюючих функцій окремим галузевим об'єднанням учасників

---

²⁵ Гаманкова О.О. Методи державного регулювання ринку страхових послуг / О.О. Гаманкова // Ринок цінних паперів України. – 2009. - №10. - с.63.

ринку”²⁶. При цьому, на думку автора, сутність делегування полягає у максимальному усуненню впливу держави на ринок, щоб забезпечити сувору конкуренцію всіх з усіма. Отже, інституційне середовище ринку перестраховання формують такі ринкові інституції, як саморегульвні організації, через які державні інституції можуть впливати на учасників ринку. Тобто, держава покладає вирішення частини проблем на інституції, створені самими учасниками страхового (перестраховального) ринку для врегулювання відносин між його учасниками та іншими державними і ринковими інституціями.

Серед інституцій саморегулювання ринку перестраховання в Україні доцільно виділити Лігу страхових організацій України (ЛСОУ), Асоціацію “Страховий бізнес”, Українську федерацію убезпечення, які неодноразово виступали на захист інтересів суб’єктів ринку перестраховання шляхом внесення пропозицій стосовно вдосконалення нормативно-правової бази їх діяльності, доведення до учасників ринку законодавчих актів з питань, що стосуються перестраховання. Зокрема, досить вагомим є їх пропозиції у зверненні до В.о. Голови Держфінпослуг А.В. Литвина від 03.08.20011 року стосовно внесення змін до статті 12 “Перестраховання” Закону України “Про страхування” в частині необхідності реєстрації договорів перестраховання, скасування розпорядження Держфінпослуг №153 “Про затвердження Порядку реєстрації договорів перестраховання” від 28.03.2011р. Отже, формування державного регулювання ринку перестраховання в Україні, яке базується на гармонійному поєднанні методів законодавчого і нормативно-правового регулювання, стимулювання діяльності організацій інституціональної, ділової і посередницької інфраструктури, повинно здійснюватися за одночасної участі держави і об’єднань страховиків.

Інституціональні форми і механізми договірних відносин на вітчизняному перестраховальному ринку ще не сформовані, а тому потребують розробки та впровадження у перестраховальну практику. Відтак, захист інтересів

---

²⁶ Залетов О.М. Убезпечення життя: моногр. / О.М. Залетов. – К.: Міжнародна агенція “БІЗОН”, 2006. – С.271.

перестраховальників забезпечує державне регулювання перестрахування на основі заходів макроекономічного, інституціонального і галузевого характеру. Держава на ринку перестрахування є інституціональним регулятором і центральним інституційним новатором - суб'єктом, що розробляє і визначає через систему права правила та норми поведінки, здійснює державний страховий нагляд за їх дотриманням, суб'єктом, що стимулює розвиток цього ринку.

Вітчизняні реалії засвідчують, що окрім держави, як основного інституціонального регулятора страхового (перестраховального) ринку, посилюються регулюючі процеси з боку інституцій саморегулювання. Тому, при удосконаленні інституціональних засад ринку перестрахування, вирішенні найбільш важливих проблем його розвитку, необхідно оптимально поєднувати діяльність державних інституцій та саморегулювальних організацій ринку, що дасть можливість врахувати та реалізувати інтереси усіх учасників національного ринку перестрахування.